

Úvodní stránka>Vyhledat právníka>Druhy právnických profesí

Druhy právnických profesí

V rámci různých právních a soudních systémů členských států Evropské unie (EU) existuje široké spektrum právnických povolání (profesí), jako jsou například advokáti, notáři, soudci, státní zástupci a soudní úředníci. Příslušníci právnických profesí nepoužívají ve všech členských státech stejné tituly a jejich úkoly a postavení se mohou v jednotlivých členských státech podstatně lišit.

Tato stránka poskytuje všeobecné informace o různých právnických povoláních (o jejich úloze a funkcích).

Chcete-li získat podrobné informace o právu některého členského státu, zvolte si jeho vlaječku.

Pokud potřebujete získat právní poradenství nebo vyhledat právníka v některém členském státě Evropské unie, můžete navštívit oddíl [Vyhledat právníka](#).

Úvod

S výjimkou podmínek pro výkon advokacie neupravuje právo Unie výkon právnických profesí. Právníké profese jsou obecně upraveny na úrovni členských států. Třebaže si tyto vnitrostátní právní úpravy mohou být v lečtem podobné, přesto se v jednotlivých zemích podstatně liší, jelikož jsou odrazem často starých tradic.

Řadu doporučení pro právníká povolání vydal Výbor ministrů Rady Evropy (COE). Jedna z těchto iniciativ se týká výkonu profese advokáta. Další se týká soudcovské nezávislosti. Doporučení COE a další informace k této problematice můžete nalézt na jeho [internetových stránkách](#).

Kromě toho v [Evropské úmluvě o lidských právech](#) stojí, že každý, kdo je obviněn z trestného činu, má právo se obhajovat osobně nebo, pokud nemá prostředky na zaplacení obhájce, aby mu byl poskytnut bezplatně, jestliže to zájmy spravedlnosti vyžadují. Toto ustanovení se týká především trestních věcí, avšak [Evropský soud pro lidská práva](#) (ESLP) její působnost rozšířil, aby pokrývala rovněž občanskoprávní věci.

Soudci

Soudce nebo arbit spravedlnosti je vedoucí úředník, který předsedá soudu, a to buď sám, nebo jako člen senátu soudců. Pravomoci, funkce, způsob jmenování, disciplinární odpovědnost a odborná příprava soudců se v jednotlivých právních řádech velmi liší. Soudce je jako rozhodčí hry, který proces vede nestranně a na veřejném soudním jednání. Soudce vyslechne všechny svědky a projedná jakékoli další důkazy předložené účastníky věci, posuzuje důvěryhodnost stran a poté v dané věci na základě svého výkladu práva a svého vlastního osobního úsudku rozhodne.

Více informací o tomto povolání naleznete na těchto internetových stránkách:

[Asociace evropských soudců správních soudů](#) (AEAJ),

[Asociace evropských soudců a státních zástupců](#) (EJPA),

[Mezinárodní asociace soudců](#) (zejména evropská sekce),

[Evropští soudci pro demokracii a svobodu](#) (MEDEL).

Státní zástupci

V trestním řízení zastává velmi důležitou roli úřad státního zastupitelství či úřad veřejného žalobce. Systémy členských států jsou rovněž velmi různorodé, co se týče úlohy, úkolů a pravomocí státních zástupců.

Zaměstnanci soudů

Funkce a označení zaměstnanců soudů se mohou velmi různit, například: „Greffier“ ve Francii, „Rechtspfleger“ v Německu.

Navíc funkce, které zastávají se značně rozcházejí mezi právními systémy: asistují soudcům nebo státním zástupcům, řídí soudy, zodpovídají za některá řízení. V závislosti na podmínkách v konkrétních zemích musí absolvovat studium práva, mohou poskytovat právní poradenství nebo participovat na dalším vzdělávání.

V každém případě jsou důležitou součástí soudů tím, že jsou v kontaktu s oběťmi i žalovanými a zvyšování celé účinnosti systému soudnictví.

Příslušníci této profese jsou na evropské úrovni zastupováni [Evropskou unií Rechtspflegerů](#) (E.U.R), což ne nevládní organizace, která spojuje profesní asociace z několika zemí. Cílem E.U.R je účastnit se na přípravě, rozvoji a harmonizaci práva na evropské a mezinárodní úrovni; spolupracovat s Evropskými institucemi; zastupovat profesní zájmy svých členů a propagovat profesní zájem na lepším fungování justice.

Soudní exekutoři

Povolání soudního exekutora upravuje právo jednotlivých členských států a tato úprava se v jednotlivých členských státech liší.

Na evropské úrovni příslušníky této profese zastupuje [Mezinárodní unie soudních exekutorů](#) (UIHJ). Záměrem UIHJ je zastupovat své členy v mezinárodních organizacích a zajišťovat spolupráci s vnitrostátními profesními orgány. Má za cíl zdokonalovat vnitrostátní procesní právo a mezinárodní smlouvy a usilovat o prosazování myšlenek, projektů a iniciativ, které pomáhají zlepšovat a pozvedávat nezávislost statusu soudních exekutorů.

Soudní exekutory rovněž zastupuje [Evropská komora soudních exekutorů](#) (francouzská zkratka je CEHJ). Coby nezisková organizace podle belgického práva usiluje CEHJ o větší jednotné zapojení soudních exekutorů do debaty právníků na evropské úrovni.

Advokáti

Úlohou advokáta, kterého může představovat jednotlivec, společnost či stát, je jednat jako důvěryhodný poradce a zástupce klienta, jako odborník respektovaný třetími stranami a jako nepostradatelný účastník nestranného výkonu spravedlnosti. Plněním všech těchto úkolů advokát, který čestně slouží zájmům svého klienta a chrání jeho práva, rovněž plní funkce advokáta ve společnosti – tj. zabraňuje sporům a pomáhá jim předcházet, dbá na to, aby se spory řešily v souladu s uznávanými zásadami občanského, veřejného nebo trestního práva a při řádném zohlednění práv a zájmů, a podporuje rozvoj práva a hájí svobodu, spravedlnost a právní stát.

Při výkonu činnosti podléhají advokáti profesním organizacím nebo orgánům v rámci svých členských států (advokátní komory a sdružení právníků), které jsou odpovědné za stanovování pravidel profesní etiky a za kárná opatření vůči advokátům a právníkům.

Evropská unie neupravuje podmínky pro výkon právníkého povolání. Nicméně [směrnice](#) z roku 1998 stanovuje podmínky, na základě kterých může advokát, jenž získal kvalifikaci v jednom členském státě, trvale vykonávat své povolání v jiném členském státě.

Na úrovni EU advokáty zastupuje [Rada advokátních komor a sdružení právníků Evropy](#) (CCBE) – mezinárodní neziskové sdružení založené v roce 1960.

Působí jako styčný bod mezi EU a evropskými vnitrostátními advokátními komorami a sdruženími právníků ve všech věcech společného zájmu týkajících se výkonu povolání advokáta.

Notáři

Notáři jsou právníci se specializací na výkon určitých právních úkonů, ke kterým mají oprávnění. Vzhledem ke svým úkolům a odpovědnosti hrají notáři významnou roli v právních systémech 22 členských států, jejichž právní řád vychází z římského civilního práva. Irsko je jedinou jurisdikcí obyčejového práva v Evropské unii a má rovněž profesi notáře, mezi jejichž úkoly patří široké spektrum právních služeb a jejichž funkcí a pravomocí se v zásadě využívá u právních úkonů a písemností, jež se mají použít v zahraniční jurisdikcích. Mají v rámci domácí jurisdikce důležitou roli v mezinárodním obchodu.

Jejich úkolem je především:

vyhotovovat soukromoprávní dohody a poskytovat poradenství stranám s tím, že jsou povinni se všemi stranami jednat nestranně. Notář odpovídá za zákonnost vyhotovených úředních dokumentů a za poradenství, které poskytuje. Je povinen strany informovat o důsledcích přebíraných závazků a povinností,

připojovat doložky o přímé vykonatelnosti do listin, které vyhotovil. Listinu lze poté zaevidovat přímo do úředních záznamů nebo lze na povinnost v ní uvedenou provést přímo exekuci při nesplnění povinnosti bez předchozího zásahu soudu,

hrát roli rozhodce, který nestranně a při striktním dodržování práva umožňuje stranám dosáhnout vzájemně přijatelné dohody.

Notáři jsou veřejní úředníci – státy na ně delegují část veřejné moci, aby mohli plnit veřejnou službu – vykonávající své funkce v rámci svobodného povolání

Notář je vázán profesním tajemstvím. Podmínky pro jmenování notářem jsou podobné podmínkám pro soudce, a kromě toho, že na činnost notářů dohlíží ministr spravedlnosti, platí pro ně stejná nezávislost, trvalost úřadu, nestrannost, nevyvratitelná pravomoc a vykonatelnost jejich úkonů.

V Evropské unii slouží občanům přibližně 35 000 notářů v 22 členských státech, jejichž právní řády vycházejí z římského civilního práva.

Ve styku s evropskými institucemi zastupuje notáře z jurisdikcí EU založených na římském civilním právu [Rada notářství Evropské unie](#) (CNUE), která byla založena v roce 1993. CNUE zastupuje notářství všech členských států EU, ve kterých institut notářství podle římského civilního práva existuje: Belgie, Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Francie, Itálie, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko a Španělsko. Irsko má svou vlastní národní organizaci zastupující notáře, na mezinárodní úrovni je však zastupováno subjektem „UK and Ireland Notarial Forum“.

Poslední aktualizace: 11/09/2023

Tyto stránky spravuje Evropská komise. Informace na této stránce nemusí nezbytně vyjadřovat oficiální stanovisko Evropské komise. Komise neodpovídá ani neručí za informace nebo údaje, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Pokud jde o předpisy v oblasti autorských práv pro webové stránky EU, viz právní upozornění.